

מסורת הש"ס עם הוספות

א (לעיל 1:10; 2) מכוח י. הוריות יג: ג) [ע' חוספות לעיל ט. ד"ה כאן נמגילה], (ד) לעיל ח: (ה) ר"ה כו:1 (ו) [ר"ה שס ע"ש מזר ג.], (ז) ע"י שביעת פ"ט מ"א יומא יח ע"ב.

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה עילמית לשון עילס הס"ד ואח"כ מה"ד לוקמה בכל לע"ז ומתניתין וכו' וקראה: (3) תוספות ד"ה דל"ד וכו' עקב אל ואף על גב דהכי נמי כתיב ויקרא שמו ה' נסי:

גליון הש"ס

גמרא שכחום וחזר וסדרום. לעיל דף ג ע"א סוכה 77 עמ' ע"א: שם מכאן ואילך אסור פספר. עיין לקמן דף כה ע"א:

ליקוטי רש"י

ויברכב. (ת"כ סוטה לו) זכרנו כהניס ינרנך יאר יא. וירד. מעל המנחם ויקרא ט, כב. ושמו את שמי. ינרכוס שס המפורש (ספרי). ואני אברכב. לישראל ואסכים עם כהניס. ד"ה ולמי אברכס לכהניס [במדבר ו, כו]. היסופר. כל שצנו לו. כי אדבר. כי נזכר זו ונגזרמו. אם אמר איש. לספרס כולס. כי יב"ע. ממקומו [איוב לו, כ]. דף דומיה תה"ה. השמיקה מהלה לך לפי שאין קץ לשנפך והמנהג שצנח לינו אלא גורע [תהלים סה, ב]. במערבא. גארץ ישראל ושבת סה:]. נזכריס. נקריאת המגילה [אסתר ט, כח]. אשורית. לשון הקודש [לעיל ח:]. למזבח קרא ליה יעקב א. לא שהמונח קרי אלהי ישראל אלא על שס שהיה הקדוש ברוך הוא עמו והיטו קרא שס המונח על שס הנס להיות שצנו של מקוס נזכר נקריאת השס כלומר מי שהוא אל הוא הקב"ה הוא לאלהיס לי ששמי ישראל וכן מצינו שמה (שמות 1:10) ויקרא שמו ה' נסי לא שהמונח קרי ה' אלא על שס הנס קרא שס המונח להזכיר שצנו של הקב"ה ה' הוא נסי [בראשית לג, כ ע"ש ובמהרש"א ח"א]. אף ספרים. מורה נבאליס ומוציס. לא התיירו. להס לשון אחר חוץ מלשון הקודש [לעיל שס]. ככתבם. שהמה המגילה כמנהג כחז אשורית [אסתר שס, כו]. פסרי. לפרקיס שאינן נכנסין יחד. מאי חלוגלוגות. שטינו כפרק קמא דיומא (יט). כל שצעת הימים לא

הקורא למפרע

פרק שני מגילה

יח.

אחר ישובו בני ישראל. אחר שיצונו לצית המקדש ונצטוו הקב"ה ואת דוד מלכס: זובח תודה. אחר זצמחה תן הודאה: וירד מעשות הסטלות והעולה וגו': חדא מילתא היא. אף הודאה עצודה של מקוס הוא: אסור לפספר. נקציעות זכרה^[1]: למי שיכול. ואין מי שיכול לספר את כולו לפיכך אין נראה לספר מדעתו אלא את מה שתקנו חכמים: היסופר לו כי אדבר. הכי דריש ליה היסופר שצנו כולו כי ארצה לו דצרי שצח אס אמר^[2] לעשות כך כי יצולע: סמא דבולא משתוקא. מצמר כל הסממונין היא השמיקה שלא להרצות דצריס

דאי סלקא דעתך למזבח קרי ליה יעקב א. (3) נראה דהכי נמי כתיב (שמות 10) ויקרא שמו ה' נסי ויקרא לו ה' שלום (שופטים1) ומתרגמי' ופלג ולי' מ"מ יש לומר דהתס על שס הנס ועל שס השלוס שאירע להן היו קוראין למצנח כן אצל הכא ליכא שוס מעשה שוכל לומר שע"י כן קראו יעקב אל ואס איתא שיעקב קראו אל הוי ליה לפרושי להדיא: נקוט

והשלמים אימא קודם עבודה לא ס"ד דכתיב וירד מעשות החטאת וגו' מי כתיב לעשות מעשות כתיב ולימרה אחר העבודה לא ס"ד דכתיב זובח תודה מאי חזי'ת דסמכת אהאי סמוך אהאי מסתברא עבודה והודאה חדא מילתא היא ומה ראו לומר שים שלום אחר ברכת כהנים דכתיב ⁽¹⁾ ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם ברכה דהקב"ה שלום שנאמר ⁽²⁾ ה' יברך את עמו בשלום וכי מאחר ⁽³⁾ דמאה ועשרים זקנים ומהם כמה נביאים תקנו תפלה על הסדר שמעון הפקולי מאי הסדיר *שכחום וחזר וסדרום^[3] * מכאן ואילך אסור לספר בשבחו של הקב"ה ⁽⁴⁾ דא"ר אלעזר מאי דכתיב ⁽⁵⁾ מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו למי נאה למלל גבורות ה' למי שיכול להשמיע כל תהלתו אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן המספר בשבחו של הקב"ה יותר מדאי נעקר מן העולם שנאמר ⁽⁶⁾ היסופר לו כי אדבר אם אמר איש כפר גבוריא ואמרי לה איש כפר גבור חיל מאי דכתיב ⁽⁷⁾ לך דומיה תהלה סמא דכולה משתוקא כי אתא רב דימי אמר אמרי במערבא מלה בסלע משתוקא בתרין^[3]: קראה על פה לא יצא וכו': מגלן אמר רבא אתיא זכירה זכירה כתיב הכא ⁽⁸⁾ והימים האלה נזכרים וכתיב התם ⁽⁹⁾ כתב זאת זכרון בספר מה להלן בספר אף כאן בספר וממאי דהאי זכירה קריאה היא דלמא עיון בעלמא לא סלקא דעתך (דכתיב^[3]) ⁽⁷⁾ זכור יכול בלב כשהוא אומר ⁽¹⁰⁾ לא תשכח הרי שכחת הלב אמור הא מה אני מקיים זכור בפה: קראה תרגום לא יצא וכו': היכי דמי אילימא דכתיבה מקרא וקרי לה תרגום היינו על פה לא צריכא דכתיבה תרגום וקרי לה תרגום: אבל קורין אותה ללועזות בלעזו וכו': והא אמרת קראה בכל לשון לא יצא רב ושמואל דאמרי תרוייהו בלעזו יווני היכי דמי אילימא דכתיבה אשורית וקרי לה יוונית היינו על פה א"ר אחא א"ר אלעזר שכתובה בלעזו יוונית וא"ר אחא א"ר אלעזר מגין שקראו הקב"ה ליעקב אל שנאמר ⁽¹⁾ ויקרא לו אל אלהי ישראל דאי סלקא דעתך למזבח קרא ליה יעקב אל ויקרא לו יעקב מיבעי ליה אלא ויקרא לו ליעקב אל ומי קראו אל אלהי ישראל מיתיבי קראה גיפמית עברית עילמית מדית יוונית לא יצא הא לא דמיא אלא להא *גיפמית לגיפמים עברית לעברים עילמית לעיעמים יוונית ליוונים יצא אי הכי רב ושמואל אמאי מוקמי לה למתני בלעזו יוונית לוקמה בכל לעזו [אלא מתניתין כברייתא] וכי איתמר דרב ושמואל בעלמא איתמר ⁽²⁾ רב ושמואל דאמרי תרוייהו לעזו יווני לכל כשר והא קתני יוונית ליוונים^[3] אין לכולי עלמא לא אינהו דאמור כרשב"ג דתנן ⁽⁷⁾ רשב"ג אומר אף ספרים לא התירו שיכתבו אלא יוונית ולימרו הלכה כרשב"ג אי אמרי הלכה כרשב"ג הוה אמינא הני מילי שאר ספרים אבל מגילה דכתיב בה ⁽⁸⁾ ככתבם אימא לא קמ"ל: והלועזי ששמע אשורית יצא וכו': והא לא ידע מאי קאמרי מידי דהוה אנשים ועמי הארץ מתקיף לה רבינא אמו אנן האחשתרנים בני הרמכים מי ידעינן^[4] אלא מצות קריאה ופרסומי ניסא הכא נמי מצות קריאה ופרסומי הוה אמינא הני מילי שאר ספרים אבל מגילה דכתיב בה ⁽⁸⁾ ככתבם אימא לא קמ"ל: והלועזי ששמע אשורית יצא וכו': והא לא ידע מאי קאמרי מידי דהוה אנשים ועמי הארץ מתקיף לה רבינא אמו אנן האחשתרנים בני הרמכים מי ידעינן^[4] אלא מצות קריאה ופרסומי ניסא הכא נמי מצות קריאה ופרסומי הוה אמינא הני מילי שאר ספרים אבל מגילה דכתיב בה ⁽⁸⁾ ככתבם אימא לא קמ"ל: והלועזי ששמע אשורית יצא וכו': והא לא ידע מאי קאמרי מידי דהוה אנשים ועמי הארץ דהוה אגרא דהוה קא מבדר פרפחיני עד מתי אתה מפזר חלוגלוגך לא הוו ידעי רבנן מאי ⁽²⁾ סלסלה ותרוממך שמעוה ⁽¹⁾ לאמתא דבי רבי דהוות אמרה לההוא גברא דהוה מהפך במזייה אמרה ליה" עד מתי אתה מסלסל בשערך לא הוו ידעי רבנן מאי ⁽³⁾ השלך על ה' יהבך אמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה אזילנא בהדי ההוא טייעא וקא דרינא טונא ואמר לי שקול יהביך ושדי אגמלאי לא הוו ידעי רבנן מאי ⁽⁴⁾ וטאטאטיה במטאטא השמד שמעוה לאמתא דבי רבי דהוות אמרה לחברתה שקולי טאטי'תא וטאטי' ביתא. ת"ר קראה סירוגין יצא סירוסין

ושמואל בשכתובה בלעזו יווני וקורין אותה ללועזי יווני. ואותבינן עלייהו קראה גיפמית עיברית עילמית מדית יונית בכל לשון לא יצא. ופרקינן לא דמיא מתניתין אלא לסיפא גיפמית לגיפטים עברית לעברים יונית ליונים יצא אי הכי רב ושמואל לוקמה מתניתין בכל לעז. אין מתניתין כברייתא ודרב ושמואל בעלמא אתמר ואליבא דרבן שמעון בן גמליאל דאמר אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונית אמרו בלעז יונית לכל כשר דיונית לרשב"ג כאשורית לת"ק היא וקרי'ל כמתניתין וכפירושא דברייתא. והלועזי ששמע אשורית אע"ג דלא ידע מאי קאמר יצא מ"ט דהא איכא מצות קריאה ופרסומי ניסא וכגון [נשים] ועמי הארץ דלא ידעין פירוש האחשתרנים בני הרמכים ⁽⁶⁾ אפילו הכי נפקין י"ח: קראה סירוגין יצא. פי' פיסקי פיסקי כגון שקורא ומפסיק ביני ביני וחוזר ומתחיל ממקום שפסק. סלסלה פירוש הפוך בה והפוך בה כלומר התעסק בתורתך תמיד. מטאטא שמכבדין בו הבית. יהבך המשאוי שלך:

עין משפט גר מצוה

טו א מיי פ"צ מהל' מגילה הלכה ד סמג עשין ד טוש"ע א"ח סימן תרל סעיף ט:

הגהות וצייונים

א) צ"ל באת הודאה, וכ"ה בכת"י ובדפו"י (בקצת דפוסים נשתבש "באתה יהודה" והגיהו אחר"כ כלפנינו, דק"ס: **3**) בע"י **וסדרם**: [ג] בערוך [ערך מל ח] גרס מילה בסלע משתוקא **כאבן טבא** (גליון:)] **7**] [צ"ל **דתניא**] (גליון) וכ"ה בכת"י, [תורת כהנים ויש ברוקות] (רש"ש): **8**] **ה**] בדפו"י וכת"י נוסף **ליוונים** אין: **10**] בכת"י נוסף **מאי ניהו**: **11**] תיבות "אמרה ליה" ליתא בכת"י וכמו בעובדות הקודמות: **12**] תיבת "ברכה" ליתא בכת"י ובקצת דפו"י, ועיין מהרש"א בח"א: **13**] יש להוסיף **איש** (כת"י ורש"י שבע"י): **14**] [עיי' במשנה דלעיל יז ע"א (גליון), ועיין רש"י:

רבינו חננאל

דוד שנאמר אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' ואת דוד מלכס. ואחר תפלה עבודה שנא' ושמחתים בבית תפלתי עולותיהם וזבחייהם לרצון. ואחר עבודה הודאה שנאמר זובח תודה יכבדני. אחריהן ברכת כהנים שנאמר וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכס מלמד שעשה החטאת ואח"כ ברך את העם. אחר ברכת [כהנים] שלום שנת' ואני אברכס וברכת הקב"ה היא שלום שנא' ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום. מיכן ואילך אסור לספר בשבחו של הקב"ה שנאמר מי ימלל גבורות ה' וגו'. מי נאה למלל גבורות ה' למי שיכול להשמיע כל תהלתו. כל א"ר אלעזר כל המספר בשבחו של הקב"ה יותר מדי נעקר מן העולם שנאמר אם אמר איש כי יבולע. וכתיב לך דומיה תהלה אלהים בציון כלומר הדומיה היא תהלתך. סמא דכולא משתוקא מלה בסלע ומשתוקא בתרתי: קראה על פה לא יצא דאתיא זכירה זכירה כתיב הכא נזכרים ונעשים וכתיב התם כתוב זאת זכרון בספר ופרישנא זכור בפה מה שכתוב בספר: קראה תרגום אוקימנא בשכתובה תרגום וקראה תרגום לא יצא וכ"ש אם כתובה אשורית וקראה תרגום דהיינו על פה. בכל לשון לא יצא אבל קורין אותה ללועזות בלעז. ואוקמה רב

היה אוכל השוס והסוללוגות. פרפחיני. ירק שקורין עורקל"י [ר"ה כו:1]. פלפלה. חפשה היה חוזר עליה לדקדק בה כמו כנולר על סלסלות (ירמיה 1) החוזר והולך זכרס ומשיז ידו לנפש את העוללות ונלשון חכמים מסלסל בשערו [משלי ד, ח]. חפוש והפך נעטמונים של מורה [ר"ה שס]. במזייה. בשערו [ב"מ פד:1]. יהבך. משלך [תהלים נה, כג]. מייצא. סותר ערפי [ברכות 14]. ישמעאל [שבת פב.]. וקא דרינא טונא. נושא משוי [ר"ה שס]. וטאטאטיה. לשון כיצוד אשקוני"ר נלע"ז [ישעיה יד, כג].

תורה אור השלם

א) אחר ישובו בני ישראל ובקשו את יי אלהיהם ואת דוד מלכם ופקדו יי אל יי ואל טובוב באתרית הימים: [הושע ג, ח]
ב) והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפקתי עולתיהם וזבחייהם לרצון על מזבחי פי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים: [ישעיה נה, 1]
ג) זבח תודה יכבדני וישם דרך ארצנו בישע אלהים: [תהלים כג, 1]
ד) וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשת החטאת והעלה והשלמים: [ויקרא כב, 1]
ה) ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם: [במדבר כו, 1]
ו) יי עז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום: [תהלים כט, יא]
ז) מי ימלל גבורות יי ישמיע כל תהלתו: [תהלים קו, ב]
ח) היספר לו כי אדבר אם אמר איש פי יבלע: [איוב לו, כ]
ט) לך דמיה תהלה אלהים בציון וליך ישלם נדר: [תהלים סה, ב]
י) והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היתודים וזכרם לא יסור מנזעם: [אסתר ט, כח]
כ) ויאמר יי אל משה כתב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע כי מחה אמתה את זכר עמלק מתחת השמים: [שמות יד, 17]
ל) זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך צאתךם ממצרים: [דברים כה, 11]
מ) ותה בנהיג יי אלהיך לך מכל איביך מסביב פארץ אשר יי אלהיך נתן לך תהלה לרשתה תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשפחה: [דברים כה, 11]
נ) וכתב בשם הפלך אחשוורוש ונתתם בטבעת הפלך וישלח ספרים ביד הרצים בפוסים רכבי הרקש האחשתרנים בני הרמכים: [אסתר ה, 1]
ס) השלך על יי יהבך והוא יכבדך לא יתן לעולם מוט לצדיק: [תהלים נה, כג]
ק) וטאטאטיה למורש קדר ונאמי מים וטאטאטיה במטאטא השמר נאם יי צבאות: [ישעיה יד, כג]
פ) סלסלה ותרוממך תכבדך פי תחבקנה: [משלי ה, ח]
צ) השלך על יי יהבך והוא יכבדך לא יתן לעולם מוט לצדיק: [תהלים נה, כג]

^[1] ויקרא לו ה' שלום (שופטים1) ומתרגמי' ופלג ולי' מ"מ יש לומר דהתס על שס הנס ועל שס השלוס שאירע להן היו קוראין למצנח כן אצל הכא ליכא שוס מעשה שוכל לומר שע"י כן קראו יעקב אל ואס איתא שיעקב קראו אל הוי ליה לפרושי להדיא:

^[2] לעשות כן כי יצולע: סמא דבולא משתוקא. מצמר כל הסממונין היא השמיקה שלא להרצות דצריס

^[3] א) רש"י ד"ה עילמית לשון עילס הס"ד ואח"כ מה"ד לוקמה בכל לע"ז ומתניתין וכו' וקראה: (3) תוספות ד"ה דל"ד וכו' עקב אל ואף על גב דהכי נמי כתיב ויקרא שמו ה' נסי:

^[4] א) רש"י ד"ה עילמית לשון עילס הס"ד ואח"כ מה"ד לוקמה בכל לע"ז ומתניתין וכו' וקראה: (3) תוספות ד"ה דל"ד וכו' עקב אל ואף על גב דהכי נמי כתיב ויקרא שמו ה' נסי: